

MĚSÍČNÍ DŘEVO

ZAPOMENUTÁ TRADICE

MĚSÍČNÍ DŘEVO

ZAPOMENUTÁ TRADICE OŽÍVÁ | ODBORNÍCI KROUTÍ HLAVOU

Měsíční fáze způsobují příliv a odliv, divoké úplňkové sny nebo vznik takzvaného měsíčního dřeva. Naši dědové s ním pracovali v lese běžně, rychlá těžba ve velkém už je následovat nechce. Kdo si ale trochu počká a dovolí přírodě nachystat ten **nejlepší materiál**, získá dřevo, které odolává škůdcům a plísním, má větší hustotu a je rozměrově stabilnější. Proč se na takové výhody zapomíná? Lze staré postupy skloubit s moderní technikou a ekonomickými nároky?

Těžba dřeva je dnes **vysoce mechanizovaná**. Zjednodušeně můžeme říci, že lesníci strom pokácí, zbaví větví a zbylý kmen – tzv. kulatina, se využije jako hlavní zdroj materiálu. **Kácí se v zimním období vegetačního klidu, kulatina v lese leží na hromadách do jara, pak ji lesníci odvezou a pilaři zpracují.** Největší hrozbou pro složené dřevo je dřevokazný hmyz, který se brzy zjara uhnízdí pod kůrou a ve vlhku i teple se množí a žere materiál. Když měsíc ubývá, dřevo se stáhne, zhoustne a v bělové části kmene zůstává méně mízy - životadárné tekutiny, která rozvádí vodu od kořenů až po korunu, přičemž láká dřevokazný hmyz. Strom pokácený ve správném období tak broukům nechutná.

Měsíční dřevo je podle znalců rozměrově stabilnější. „Podlaháři například neradi používají buk, protože je nestálý a praská. Měsíční buk je ale vhodný i na podlahy v koupelně,“ vysvětluje Václav Voráček, odborník na rizikové kácení dřeva. Pokud lesník nechá správně pokácený strom ještě několik týdnů ležet korunou ze svahu, větve samospádem přirozeně vysají co největší množství vody. Dřevo je pak klidné a vydrží staletí. Jiným příkladem je pokácená borovice limba, která je velmi náchylná na letní vzduch.

Bělová část jejího dřeva po několika teplých dnech zmodrá. Houba, která zbarvení způsobuje, kvalitu dřeva nezhorší, materiál ale esteticky znehodnotí. Když limba padne po úplňku, může ležet na teplém vzduchu klidně celé léto, přesto zůstane krásně bílá.

Taje měsíčního dřeva znají mnozí staří lesníci a řemeslníci. Návrat k jeho používání začal před lety propagovat **rakouský lesník a pilař Erwin Thoma**, který měsíční dřevo těží a vyrábí z něj unikátní celodřevěné stěny Holz 100. O svých zkušenostech při práci s takto káceným a pomalu zpracovávaným dřevem napsal i několik knih, z nichž tou nejpoblárnější je „Viděl jsem tě růst“, která opakovaně vyšla i u nás. „Kdo pokácí dřevo podle měsíčních znamení, už nikdy nepotřebuje štětku,“ popisuje Thoma například jednu z rad, které převzal ještě jako lesnický mistr od 90letého otce své manželky, celožívotního truhláře, který ve své praxi takto kácené dřevo používal naprosto běžně.

Sám Erwin Thoma se pak díky letitým zkušenostem přesvědčil především o trvanlivosti měsíčního dřeva, které vydrží bez jakéhokoli chemického ošetřování venku i uvnitř desítky let. Přitom nepraská a nemění rozměry. „Dostali jsme zakázku zasadit skla do rámu. Když dřevěný rám kvůli rozdílu ve vlhkosti nebo teplotě změní rozměry, sklo může prasknout nebo vypadnout. Tohle navíc nebyla obyčejná okna, ale skleněné stěny o rozměrech více než tři metry na obě strany. Dřevěné rámy byly z dlouhých kusů, sesychání, bobtnání či kroucení se proto dalo očekávat. Měsíční dřevo však opět nezklamalo. **Dnes dům stojí už dvacet let a rámy se nehnuly o jediný milimetr,**“ zmiňuje autor ve své knize jeden z mnoha příkladů, na kterých zákazníkům i odborníkům na zpracování dřeva dokazuje, že jeho postupy mají konkrétní výsledky.

Jedním z vrcholů využití měsíčního dřeva jsou Erwinovy stavební stěny Holz 100. Prkna jsou naskládána přes sebe ve všech směrech do tloušťky cca 30 cm a propojena dlouhými bukovými kolíky. Nic víc. Zní to jako ekologická přírodní varianta stavebního materiálu, po které sáhnou tak maximálně alternativci, realita je ale jiná. Podivuhodné vlastnosti měsíčního dřeva se Erwinovi podařilo vyzkoušet v nejpřísnějších podmínkách. A laboratoř pro testování stavebních materiálů s akreditací pro celou Evropu při jejich posuzování potvrdila nečekané kvality. Pokud takto zpracovaný materiál vystavíte například vodní zátěži srovnatelné s pořádnou povodní, zjistíte, že v domě stačí pouze vyměnit podlahu a prostor vyčistit od bahna. Po pár týdnech je znovu k nastěhování. Ještě lépe dopadla u vědců zkouška ohněm. Stěna vydržela celé tři hodiny, než skrz ni prostoupil kouř nebo žár. To je 6x (!!!) déle než u betonové desky s ocelovou výztuží testované ve stejném institutu. Po částečném poničení navíc dřevěná stěna další hodiny stojí a drží statiku domu, zatímco betonová konstrukce se naráz zřítí. Pevnost a pružnost dřeva se osvědčila také v další oblasti.

„Čím dál více objednávek chodilo z Japonska. Veškeré dovážené materiály tam však musí projít místními seizmickými testy, které jsou prý nejpřísnější na světě,“ líčí v knize bývalý lesník a dnes vyhledávaný odborník Erwin Thoma a dodává: **„Naše stěna ani při otřesech nejvyššího stupně Richterovy škály nevykazovala vůbec žádné poškození, takže jsme nejdříve certifikaci nedostali. Neměli prostě na takový materiál kategorii.“**

Publikace, kterou Thoma o dřevě napsal před pár lety, zvedla velkou vlnu vášní, nadšení i skepse. Ozvaly se stovky starších odborníků z praxe i univerzitní teoretici, kteří jeho tvrzení potvrzovali.

Zpochybňování naopak přišlo od jiných vědců a také, jak jinak, od velkých těžebních společností. V Čechách se k tématu loni konala přednáška na Fakultě lesnické a dřevařské (ČZU). Její autor Petr Macháček je i zakladatelem webu o měsíčním dřevě – už několik let shromažďuje praktické informace a zkušenosti z realizací u nás. Kromě toho nabízí i databázi kontaktů na podobně smýšlející odborníky. Najdete na ní i řemeslníky, kteří s tímto dřevem pracují, majitelé lesů ochotných pokácet stromy ve správný čas, ale i pily a obchodníky. Web nabízí zájemcům také notifikační e-mailovou službu ve dnech vhodných ke kácení měsíčního dřeva. Obchodní a tvůrčí zastoupení mají stěny Holz 100 z měsíčního dřeva i u nás a na Slovensku. Pro nedostatek místních zdrojů se ale zatím dovážejí přímo z Rakouska.

Adekvátní vědeckou oporu pro práci s takto získávaným a zpracovávaným materiálem nabízí studie E. Zurchera, R. Schlaepfera, M. Conedera a F. Giudici. Čtveřice švýcarských vědců z různých institucí publikovala v roce 2009 výsledek výzkumu na téma rozdílných vlastností a schnutí dřeva s ohledem na období jeho pokácení. Odborníci pro svůj experiment použili 432 smrků a 144 kaštanů, přičemž smrky rostly ve vysokých alpských oblastech, kaštany v nižších polohách ve Švýcarsku. Kácení je v rozmezí od října do března každé pondělí a úterý, celkem mohli porovnat 48 termínů. Jedním ze zjištěných a velmi zajímavých poznatků je, že změny v hustotě jádrového dřeva kaštanu jsou během různých fází zanedbatelné, zatímco u smrku vědci při pokácení v ubývajícím měsíci naměřili hustotu jádrového dřeva vyšší. **V jiných studiích publikovaných v rámci své práce dokonce popisují výsledky experimentů, kdy se smrkové dřevo při schnutí zbavilo většího množství vody, než je běžné, přičemž rozměry stromů zůstaly téměř beze změny.**

Kromě měsíční fáze je důležité, že musí jít o dřevo z horských oblastí, kde stromy rostou pomaleji a ve specifických podmínkách. **Stěny Thoma Holz100 se dováží z Rakouska a Švýcarska.** Pan Erwin Thoma je ale velmi nakloněn tomu, abychom je vyráběli z místních zdrojů. Čeští těžaři ale pojem měsíční dřevo neznají, nezajímá je, nejsou schopni dodat materiál pokácený v přesnou dobu. Důležité je začít šířit osvětu a povědomí o měsíčním dřevě, poněvadž pouze tak lze v budoucnu přesvědčit více lesníků a pilařů, aby stovky let staré a dobře známé postupy začali znovu používat.

Thoma Holz 100

JEDINEČNÝ & PATENTOVANÝ SYSTÉM DŘEVĚNÝCH STAVEB

50-ti letá garance na systém Thoma Holz100. Životnost až 250 let.

www.thomaholz100.cz